

WNIOSEK

pośla Wachnianina i towarzyszy o uregulowanie stosunków językowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w c. k. Urzędach państwowych.

We Lwowie dnia 17. Stycznia 1898.

Projekt ustawy

do uregulowania stosunków językowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w urzędach państwowych.

§. 1. Języki polski i ruski są językami krajowymi, równo uprawnionymi w całym zewnętrznym i wewnętrznym urzędowaniu władz i organów państwowych w dzielnicach kraju, zamieszkałych przez oba narody polski i ruski.

§. 2. Wszystkie publiczne ogłoszenia i rozporządzenia Rządu państwowego i krajowego, tudzież władz państwowych, przeznaczone dla całego kraju, albo dla powiatów, w których używane są oba języki krajowe, mają być wydawane w obu językach krajowych.

§. 3. W powiatach, zaludnionych przez narody polski i ruski, przysługuje każdemu prawo znoszenia się ze wszystkimi sądami i władzami administracyjnymi ustnie i pisemnie w jednym z obu języków krajowych.

§. 4. W powiatach, zamieszkałych przez narody polski i ruski, nie może nikt otrzymać stanowiska urzędnika albo posady rządowej przy urzędach państwowych, zakładach państwowych i organach, kto nie wykaże się dokładną znajomością obu języków krajowych w mowie i piśmie.

Przy wstąpieniu do służby państwowej musi każdy wykazać się albo dobrem świadectwem z nauki obu języków krajowych, albo względnie świadectwem złożonego w obu językach krajowych egzaminu praktycznego sędziowskiego, albo politycznego, albo też rachunkowego.

§. 5. Wszelkie do sądu albo do władzy administracyjnej wniesione podanie, ma być załatwione w tym języku, w jakim zostało wniesione.

Język podania rozstrzyga o tem, w jakiej mowie ma być prowadzone całe urzędowanie co do wniesionego podania, a to zarówno co do zewnętrznego jak i co do wewnętrznego urzędowania.

§. 6. Protokoły ustne i pisemne ze stronami, przesłuchania stron, zeznania świadków i orzeczenia znawców odbywają się i bywają spisywane w tym języku, jakiego używają strony, świadkowie i znawcy.

§. 7. Przy rozprawach sądowych w sprawach cywilnych, do których wchodzi większa ilość osób, wolno każdemu posługiwać się oboma językami krajowymi.

§. 8. Wyroki sądowe w tych wypadkach, gdy jest więcej osób interesowanych, wydawane zostają w tym języku ustnie albo pisemnie, w którym zostało wniesione pierwsze podanie albo zażalenie.

Na żądanie stron muszą być wyroki wraz z motywami wydawane albo wygotowywane w tym języku, w którym te strony brały udział w rozprawach.

§. 9. Wpisy do ksiąg publicznych wszelkiego rodzaju, tudzież do rejestrów firm i stowarzyszeń dokonywane są w tym języku, w którym zostały ustnie lub pisemnie zgłoszone. Postanowienie to odnosi się także i do klauzul intabulacyjnych przy dokumentach.

§. 10. W sprawach karnych dokonywane są w języku obwinionego albo oskarżającego:

Wszelkie doniesienia organów bezpieczeństwa, przesłuchania obwinionego albo obżałowanego, wszelkie wnioski i decyzje władz sądowych, akt oskarżenia, wnioski prokuratora państwa i obrońców.

W języku obwinionego albo obżałowanego prowadzony jest zarówno protokół rozpraw, jak i protokół obrad.

Jeżeli świadkowie albo znawcy zeznawali w języku drugim, w takim razie treść ich zeznań należy podać obwinionemu albo obżałowanemu w jego języku, jeżeli on tego się domaga.

W języku obwinionego albo obżałowanego układane są także sprawozdania dla rekursu, albo zażalenia nieważności do Sądu krajowego Wyższego i do Trybunału Najwyższego.

Rozprawy w Sądzie krajowym Wyższym i w Trybunale Najwyższym prowadzone są i spisywane w tym języku, w którym prowadzoną była rozprawa w pierwszej instancji.

§. 11. Przy rozprawach przeciw kilku obżalowanym, którzy nie władają jednym i tym samym językiem krajowym prowadzoną jest rozprawa w tym języku, którym mówi większość obżalowanych.

Jednakże na wszelki sposób należy i temu obżalowanemu, który nie włada drugim językiem, podać treść zeznań innych obżalowanych i świadków w jego języku.

Również w jego języku muszą być podane do jego wiadomości wszelkie decyzje i uchwały, i to na żądanie nawet pisemnie.

§. 12. Przed prawomocnością niniejszej ustawy obowiązują w całej rozciągłości dotychczasowe rozporządzenia językowe, a obowiązkiem Rządu będzie postarać się o to, by przy każdym c. k. Urzędzie w kraju znajdowała się taka ilość urzędników, umiejących obydwa języki krajowe, by urzędowanie w obu językach krajowych mogło w okręgach mieszanych odbywać się zupełnie prawidłowo ku pożytkowi obu zamieszkujących kraj narodów.

Pod względem formalnym wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy wniosek niniejszy odesłać do osobnej komisji językowej złożonej z ośmiu członków, po połowie posłów ruskich i polskich, której będzie przewodniczył Marszałek krajowy, albo wyznaczony przez niego zastępca.

We Lwowie dnia 17. Stycznia 1898.

Wnioskodawca:

Anatol Wachnianin,

Czechowicz, Barwiński, Hamorak, Kulezycki, Ochrymowicz, Zajączkowski, Okuniewski, Niebyłowiec, Dr. Olpiński, Dr. Bernadzikowski, Bojko, G. Milan, Średniawski, Dr. Sawozak.

